

۲۰۲۱/۰۱/۱۰

داکتر عبدالکریم وزیری

زراعت و مالداري (بخش: گیاه های دارویی)

معرفی گل «بابونه» در قاموس کبیر افغانستان

قاموس کبیر افغانستان در کنار ارائه بسی مطالب مهم اجتماعی و معلومات در باره آثار و ابنیه تاریخی، به معرفی زیرساختهای زراعتی نیز می پردازد. از آن جمله به شناختن محصولات زراعتی که برای تولید مواد غذایی انسان و حیوان و برای تولید مواد صنعتی مورد استفاده قرار میگیرند؛ همه در علم زراعت متعلق به بخش تولیدات نباتی میباشند.

در کنار بخش تولیدات نباتی بخش های دیگر مانند بخش تولیدات حیوانی، تخنیک زراعتی و جنگلداری نیز شامل علم زراعت میباشند. جای مسرت و خوشبختی است که توانستیم تا مجموعه از تمام محصولات زراعتی مورد ضرورت را به شکل منسجم و سیستماتیک در زیر یک چتر آورده، برای شما، خصوصاً محصلین پوهنخی های زراعت پیشکش نماییم. به وضاحت میتوان گفت که این مجموعه به این شکل منظم علمی با تصاویر زیبا در انترنت بی نظیر بوده و برای اولین مرتبه به این ترتیب نشر میشود. لطفاً مواد مورد علاقه را در قاموس جست و جو کرده و از مواد پیشکش شده که عبارت اند از:

غله جات، میوه جات، سبزیجات، نباتات روغنی و یا تیلی مانند: کنجد و شرشم، نباتات صنعتی مانند: پنبه و لبلبو، گیاههای دارویی مانند گل بابونه، گل خنمی، زوف، اسفرزه، اسپند، کاسنی، ملنگان، زردچوبه، زنجبیل و غیره استفاده نمایند. در این سلسله در ذیل به شناسائی گل "بابونه" پرداخته می شود.

زراعت و مالداري						
اسم یا کلمه	آلمانی	انگلیسی	اسم بوتانیکی	فامیل	محصولات نباتی	معنی
گل بابونه	Echte Kamille	German chamomile	Matricaria chamomilla	Asteraceae	گیاه های دارویی	بابونه یک گیاه علفی یک ساله بوده که به فامیل سبید گلپان (Asteraceae) متعلق می باشد. این گیاه که به گونه بومی و یا وحشی در کنار راه ها و مزارع می روید دارای ساقه های قوی و برهنه بوده که به شکل صعودی به ارتفاع 15 تا 50 سانتی متر بلند شده، در قسمت فوقانی شاخه ای هستند. برگهای آن به شکل متناوب در اطراف ساقه ها قرار داشته، شکل آنها شاخه ای و بر مانند بوده، طول آنها به 4 تا 7 سانتیمتر می رسد. جایگاه اصلی بابونه مناطق جنوب اروپا و شرق میانه بوده، ولی امروز زرع آن در سراسر اروپا، امریکای شمالی و جنوبی و استرالیا به شکل صنعتی انتشار یافته است. چین و یار رف حاصل گل بابونه زمانی صورت می گیرد که اولاً 50% گلبرگهای آن فرو ریخته شده باشند. گل بابونه نظر به داشتن خاصیت های ضد التهابی، ضد انقباض ناگهانی عضله (اسپاسم)، تسکین دهنده و ضد مگروبی بسیار بلند بوده، برای تناوی مدده دردی، رفع مشکلات دستگاه هاضمه، سرماخوردگی، آفتاب سوختگی، التهاب چشم، پوست و عشاى مخاطی مورد استفاده قرار می گیرد. بابونه به حیث گیاه دارویی قدامت چندین صد ساله دارد. طوریکه در مصر باستان مردم آنرا به حیث گل خدایان آفتاب تقدیر و پرستش میکردند

لاتین : Matricaria chamomilla
انگلیسی: German chamomile
آلمانی : Echte Kamille

بابونه یک گیاه علفی یک ساله بوده که به فامیل سبید گلپان (Asteraceae) متعلق می باشد. این گیاه که به گونه بومی و یا وحشی در کنار راه ها و مزارع می روید، دارای ساقه های قوی و برهنه بوده که به شکل صعودی به ارتفاع 15 تا 50 سانتی متر بلند شده، در قسمت فوقانی شاخه ای هستند. برگهای آن به شکل متناوب در اطراف ساقه ها قرار داشته، شکل آنها شاخه ای و بر مانند بوده، طول آنها به 4 تا 7 سانتیمتر می رسد.

گل بابونه به شکل سبید در اخر ساقه قرار داشته، در وسط آن 7 تا 120 و بعضاً تا 900 عدد گلهای کوچک لوله مانند دراز رخ به رنگ زرد قرار دارند که توسط گلبرگهای سفید احاطه می شوند. زمان شگوفه آن از ماه می الی جولای می باشد. بعد از ختم گرده افشانی توسط حشرات گلبرگهای سفید به شکل آویزان درآمده، سبید گلها تورم نموده، شکل نیمکره را به خود می گیرد. تخم بابونه باریک بوده و رنگ قهوه ای روشن دارد.

تصاویر 1 - 4: تخم - بته جوان - شگوفه و گل خشک شده بابونه.

جایگاه اصلی بابونه مناطق جنوب اروپا و شرق میانه بوده، ولی امروز زرع آن در سراسر اروپا، امریکای شمالی و جنوبی و استرالیا به شکل صنعتی انتشار یافته است. چین و یا جمعآوری حاصل گل بابونه زمانی صورت می گیرد که اقل 50% گلبرگهای آن فرو ریخته و یا پژمرده شده باشند. بزرگترین تولید کنندگان بابونه کشور های ارجانتین، بلغاریا، هنگری و آلمان می باشند. بذر بابونه مخصوصاً به خاطر روغن آن (Ethereal Oile) صورت می گیرد که در صنعت دواسازی و مواد آرایشی به کار می رود. قسمت بیشتر حاصلات از زرع بابونه پرورشی (Cultivated Varieties) به دست می آید. مقدار حاصل روغن آن 1,5 الی 4,5 لیتر در یک هکتار است.

در پهلوی روغن ارزش داروئی گل بابونه نظر به داشتن خاصیت های ضد التهابی، ضد انقباض ناگهانی عضله (اسپاسم)، تسکین دهنده و ضد میکروبی بسیار بلند بوده، برای تداوی معده دردی، رفع مشکلات دستگاه هاضمه، سرماخوردگی، آفتاب سوختگی، التهاب چشم، پوست و غشای مخاطی مورد استفاده قرار می گیرد. بابونه به حیث گیاه داروئی قدامت چندین صد ساله دارد. طوریکه در مصر باستان مردم آنرا به حیث گل خدایان آفتاب تقدیر و پرستش میکردند.

در بین بابونه های داروئی بین بابونه آلمانی (*Matricaria recutita*) و بابونه رومی (*Chamaemelum nobile*) فرق می شود. تأثیر رطبی بابونه آلمانی بیشتر و قوی تر است.

